

L a t w e e f c h u   A w i s e s .

Nr. 18. Zettortdeenâ 3schâ Mei 1851.

Dsehraja mahnu tizziba.

Lattweeschu Awischu lassitaji gan brihnisees, wehl taggad no mahnu tizzibas dsirdeht, kur arri arraju laudis zaur skohlahm tik tahlu irr mahziti, ka tas wairums mahneem wairs ne tizz. Domezr tas irr teefa, ko es schein isteifschu. Wairak ar to ne gribbu, ka zeen. mahzitajeem rahdiht, zil tahlu tee ar to gruhtu darbu, mahnu tizzibu no kauschu firds isdsiht, irr tappuschu un ko, kad to par tizzibu warretu turreht, kauschu paweddaji jaunam zilwekam warr eeteift.

Weens puifis, 19 gaddus wezs, no tahda nowadda, kurru lohzeffi par teem gudrakeem schinni widdu pasihstami, pee mannis par kutscheru deen. Schis lihds schim brandwihnu ne buht ne bij dsehris, bet nu kahdu laiku ta fahze dsert, ka mannim to nomannidamam, bija tas winnam japahrmett un deenastis jausteiz, ja winsch ne warroht usnemtees, brandwihnu wairs ne dsert. Es biju zerreis, ka puifis mannim par to pateifschocht un apfoblifchotohs brandwihnu wairs ne dsert; bet ko nu dabuju dsirdeht? Deewam shehl winsch ta atbildeja: brandwihnu ne dsert es ne warru apfoblitees; jo wezzaki laudis mannim irr teifschu: „ka ikkatram zilwekam fawis, mehrs brandwihna effoht ja-is-dserr, un tam, kas jaunâs deenâs ne buht, ne dserroht, tadeht wezzumâ par leelo dseh-
„raju japaleekoht!“

Zuhs, mihlee lassitaji, drohschi tizzeseet, ka schis aplamais un grehzigais wahrds mannim ka nasis firdi eeschahwahs! So pirmâ kahrtâ es behdajohs, ka puifens fawas dserschanas beedrus wairak klausihis, ne ka mannu pamahzichanu, un tadeht pohstâ ees; un ohtrâ kahrtâ, kad tas warretu teefa buht, ka ikkatram zilwekam nolikts irr, zil winnam brandwihna

ja-isdserr, tad man par fewi paschu jatrihz! So es, gan drihs 40 gaddus wezs buhdams, tikkai retti kahdu snapsiti esnu bruhlejis un mannim warr buht leela wahte no 500 stohpeem irr uslikts isdsert!! Ko tad nu darrihschu?!

Drebedams, ka no drudscha sakrattihis, es apfetrohs un dohmaja ta: warr buht puifens irr gudraks par manni un tikkai aishildinadamees par tahdu mahnu tizzigu irr isteizees. Tadeht es winnam preekschâ lifke, ka zilweki bes brandwihna jo labbi isteekoht, ka zits nomirstoht un ne kad ne effoht dsehrais bijis, un es ir fewi paschu tam par preekschihmi schinni leetâ isteizohs; jo es lihds schim brandwihnu tik, ka teizoht, pee luhpahm esnu lizzis un arri fawu muhschu ta nobeigt zerreju. Bet par atbildeschanu us tam es dabuju dsirdeht: ka laudis, teefneschi (warr buht tee paschi, kas scho puifi kahrdinadami tam tahdus mahnus bij eeteifschu) un tee, kas manni no behrnu deenahm pasihst, winnu effoht prassijuschu: woi tad es wehl ne effoht eefahzis dsert; jo tee gan sinnoht, ka es ne kahds dsehrais ne effoht. Ko teifseet juhs, mihl. lassitaji, par tahdu Lattweeschu kauschu tizzibu? G...g.

Atbildeschana us scho stahstu.

Mihlais wezzais kaiminsch! Ne nemmeet par faunu, ja es, Lattweeschu gohdu pasargadams, ta teifschu: Kur zihruia fuhdi likti, tur ne gaidi labbus kweeschus; neds arri tizzi: ja kahda eeleija lahtschu (lahtschaufas) starp rudseem par dauds aug, tad tapot arri buhs pa wissu leelo druwu. So ta druwu irr leela, jo tur irr wissada femme un wissadi rudsi, zitti skaidri, zitti ar smilgahm un lahtscheem pec-auguschi. Wissa Kursemme irr leela druwu un tamdeht tur aug wissadi laudis ar dasch daschadu tiz-

zibu un wallodu. Zittà nowaddà irr itt gaischi mahziti un tizzigi laudis, bet zittà irr tahdi, kà Zuhš schè nosihmejuschi. Kur labbas ftohlas, prahctigi ftohlmesterci un deewabihjigi, stipri mahzitaji fenn deenahm ar miht. Latweefcheem irr puhlejufchees, tur irr deewabihjigi laudis, kas tahdus neekus un mahnus dauds ko ne tizz. Bet kur ftohlas un skaidra mahziba pawiffam wehl truhkt, kur tahs ne zil fenn irr zeltas, jeb arri kur tahs sawu druwu til tà ar tahdeem zihruta fuhdeem apgahsch, tur naw ko brihnitees, kà mahnu tizzibai wirfrohla paleef, itt kà teem lahtscheem leijas femmè. Bet lai nu ir buhtu femme, kas wifszaur labbi kohpta un stipri nosuhdota, kà tad ne gaddisees ir tè kahda fmlilgas jeb lahtfschi starp teem rudseem! Lagdigallai pohgohht un itt jauku meldiau welkoht arri dasch wahrdsinsch greisi ideet un nelabbais tschrrrks starpà eejanzahs. Upluhko mihto fauliti ar leelo kikhleri, tad pats redsefi, kà spohschai faulei arri irr leeli, tumschi, melli blekki. Tà tas irr ar wiffahm pasaules leetahm — tàpatt tas warr buht ar Zuhfu mahnu tizzigo puifi.

Zuhfu nowaddu gan labbi sinnu. Sa tas pats teizahs buht „par to gudrafo tanni gabbalà,“ tad ne kaunojeetees, ja es ar Latweefchu mehli teifschu: „kas funnam asti pazels, ja pats ne pazels!“ Zuhfu laudis paschi gan isteizahs par teem gudrafeem — bet esmu dsirdejis, kà zitti laudis to ne gribboht tizzeht. Zitti ar Upustuka wahrdeem teifuschu: „juhfu flawa ne effohht til labba.“ Un es — Sumš par kaiminiu wehl buhdams un par tahm (mahnu) uschnehm schelodamees, kas tur mannà druwà (braudse) stipri auge, — es esmu ar laiku nomannijis, kà ta uschnu-fehlla us mums ar wallara wehju bij atnahkufe! — Woi prohteet mannu lihdsibu? Bet luhdsami ne dusmojeetees par manni.

Zuhfu nowadda gohdu ne buht ne gribbu laupihht, tur prettim zil ween sinnadams to gribbu aisstahweht un tadeht tà fazzihht: Sa duhkainam labbam sirgam schur tur muggurà

jeb pawehderà kahda balta spalwina jeb bleklibts, tad tamdeht wiannu ne warr par schekki isteikt. Wiffur pasaulè irr mulki un arri garssohbi, kas tohs labprahht reij. Sa nu kahdam garssohham laimejahs tahdu wihriau, kas wiffus smeeklus un neekus aplam tizz, frohdsinà useet, tad gudrineekam tudal wiffadi stikli, ftohlinas un aplami stahsti starp sohbeem. Nu gaddahs ir prahhta laudis, kas peeet klausitees un pasmeedamees tad arri wehl kahdu wahrdinu peeleeft klahht. Puifis wiltineekam gan ne gribbejis ihsti tizzeht, bet nu dsirdejis, kà ir pats teefnesis un gohda wihrs to tizz un tahdu wallodu apstiprina, tad winsch fahht stipri tizzeht un us wiannu wahrdeem nu drohfschi pastahw. — Wiffur pasaulè nemahziteem laudim wairaf tihht tizzeht ueekus, mellus un aplamus stahstus, ne kà gudru un pateefigu wallodu. Weens gekkis tadeht padarra itt ahtri wairaf gekku, ne kà 10 gudri wihri geklibu spehjt atkal isdsiht no weena weeniga.

Mihltais kaiminsch! Lai mehš par scho puifi un leetu tà teefajam, tad muhfu mihtu Latweefchu un ir ftohlu gohds paliks ar meeru. Bet muhfu galla wahrds us wiffseem lai irr schis:

Mahzees no schi derriga stahsta: kahdu grehku tas peln, kas zittam geklibu, mahnu tizzibu un tahdus neekus eemuffina un eemahza, ar to wiannu mulku prahhtu pahrgrohsfidams. Schim puifim tas dserschanaš grehks ne buhtu usnahjis, ja tahdi leeki gudrineekt, garssohbi un smehejei wiannu ne buhtu apmulkinajuschi. Peeminni, kà Deews wianna dwehfeli no ta wainiga praffihš. Peeminni, kà kur uschnu-fehlla kahdai druwai reis uskrittuse, tur ta ahtri eetaifahs un ar laiku wiffu druwu tà pahnemem, kà ir ar raweschanu to ne warr israweht un isdeldeht. R. S—z.

Kà eet muhfu deenas ar ftohlas buhschanu.

(Starcees Nr. 17.)

Laudis ne buht ihstu ftohlu no tahdas weetas, kur ammatu mahzahs, ne ischliex, un tadeht ftohlu kà kahdu ammata-mahzischanu

turr un ne buht ne nomanna, ka tas wahreds „flohla“ ne nosihme ween mahzifchanu, bet augstaku flunsti un gudribu un ka tas kas tais flohlās mahza, ne tohp nosaukts par ammatameisteru, bet par skolāš-, prohti flunsteš- un gudribāš-meisteru. Ta flunste un gudriba ko flohlās mahza, ne irr ar rohlām ween mahzama, kā: rakstiht, rehkinahht u. t. j. pr.; bet arribsan ar galwu, ar prahtu. Skohlās wišwairaf to behrnu firds un prahts us to tohp lohzihts un greefts, lai behrneem ne ween ta pafaules dšihwe jo weeglaka buhtu, bet wehl wairaf ta muhschiga lablāshchana buhtu dabujama. Kad nu tehws faru behrnu tadehht ween flohlā fuhht, lai tas mahzahsweeglaki faru maišehst, tad wišch jelle par flohlu zittadi ne dohma, kā ta til effoht tahda mahzifchanas weeta?! Klausees lihdsibu: Kad tehws faru behrnu pahris mehneschu jaw ihstā flohlā fuhhtijis, fur nu wišch Deewa-zellus mahzahs pasihht un staigahht, un arri Wahzu walloda tohp flohlahhts, bet nu sehns tahdā ihfā laikā wišfu scho gudribu tudal naw ismahziješ, tad tehws jaw fakka: kas tas par flohlmeisteru! Un kad wišch nu dšird, tur winnā buhdā effoht kahds Wahzu palaidons, kas itt ahtri behrneem Wahzu wallodu eemahzoht, tad es galwoju, wišch dehliaw us weetas no tahs gruntigas flohlas isnemš un tur fuhhtis pee ta sellischa. Woi nu tas behrns eemahzahs Deewu bihteš, jeb Deewu atstahht, tas winnam weenalga! Ja tu winnam teilfi: Draugs, kalabbad faru behrnu ihstā flohlā ne fuhhti, fur wišch Deewa bihjaschanā pee-augs? Wišch tew tā atbildeš: Kad jaw buhs labs behrns, tad arri paliks labs bes leelas mahzifchanas, un buhs wišch besgohdis, nebba ir leela flohla to us labbu pahrtaišis! Un kas ta warr buht par ihstu flohlu, fur to Wahzu wallodu ne warr un ne warr ahtri behrnam eelaust.

No tahdas aplamas wallodas un besprahhtibas tas arri nahze wezods laikods, ka tehwi pee kaut kahda pintika, kas to ihstenu flunsti behrnus mahziht ne buht ne pratte, faru behrnu eedewe mahziht, fur nu wišch til

pušlihds rakstiht, lassihht un rehkinahht ween mahzijahs, bet Deewa zellus staigahht ne buht ne! Tadeht nu arri stary Latweescheem til dauds nelgu un brammanu bija, un ir taggad wehl dauds tahdu palaidneeku ne truhkst, kas tahdās fliktās weetas to irr eemahzijušchees. Tahds pušis Wahzu melnus swahrkus uswilzis, par Wahzifki paklannitees un raibā sihda nehšdrahnā deggunu ischnaukt ismahziješ, aismiršt faru kahrtu, ir paschus wezzakus ne gribb wairs pasihht un paleef pehdigi par Wahzu deedelneeku, kas nu gan mahht labbi sihwo dšert, bet ne tikufchi strahdaht, nedš Deewu luhgt un Deewu bihteš. Ko nu tam palihds Wahzu walloda un wišfi Wahzu stikfi un nikfi, kad Deews tam firdi ne miht?! — Tizzi, mihtais lassitajs! Kad fur weenā flohlā Deewa bihjaschana, prohti kakkime un bihbele naw ta grunte, us ka wišfu labbu mahzibu gribb zelt, tad wišfa zitta sinnašchana ne ko tam zilwekam ne derr, bet irr wehl par muhschigu pohstu! Labbam zilwekam irr rakstifchana, rehkinafchana, zeikinašchana un zittas tahdas gudribas labba un teizama leeta; bet launam zilwekam wišfas schihs gudribas paleef par eerohtscheem, ar ko wišch wehl wairaf blehdibu warr dšiht; jo weens gudrs blehdneeks warr wairaf blehdibu isgudroht, ne kā peezi mulki. Labbi flohlohts besdeewigais farus stiklus tā sinn isdarriht, ka to ne buht ne warr ismanniht, ka no winna tas zehlees, jeb wišch tā sinn grohsitees, ka tam ne kahdu wainu ne warr peerahdiht. Turprettim mulka besdeewiga pehdas ahtri tohp peedšihhtas.

Muhfu semneeki flohlu u. winnas ihstu labbumu wehl ne pasihdami, no flohlas laischanas ir tad wehl atraujahs, kad winneem itt lehti, jo lehti to flohlas fuhhtifchanu padarra, lai til ne atrautohs sawam behrnam to labbumu, ko flohla dohd, nowehleht. Es tē til weenu stahstu, ko pats peedšihwojis, gribbu peewest, lai redš, ka mannim ir tē taisniba. Preeksch pahris gaddeem, kad nu gan ta maise wehl til lehht ne bija, kā taggad, atnahht no pahrnowadda pee

mannim kahds kalpa wihrs un sahl, labdeenu padewis, ta runnaht: „Ne nemseet par saunu, mihtais stohlmeisters, kad es juhs luhdsu, woi ir mannu dehlu, kas jaw grahmatâ proht lassih, us kahdu seemu ne peenemtu eemahzih, rakstih?“ Es. „Labpraht, kad tik to gribbeet ween!“ W i n s c h. „Bet ar to maksu taggad buhs knappi! Zik juhs gan nemtu par seemu?“ Es. „Nu tad jaw buhs itt lehti jamahza par 75 kapeikeem wissu seemu.“ W i n s c h. „Gan nu tas ne buhtu dauds, bet ir tohs ne warrefchu schim brihscham maksah.“ Es. „Nu ko mehâ tik dauds par to runnasim; ja juhsu dehs buhs usmannigs un tschakls pee mahzischanas un kad juhs nu ne spehjeet maksah, tad juns gribbu to dehlu par wolti mahzih. Utweddeet tik to!“ W i n s c h. „Pateizohs par juhsu labbu prahtu; bet (galwu kassidams) ar to maisi un pawalgu gruhti tak buhs.“ Es. „Nu woi tad juhsu behrns mahjâ ne ehdis stahw? Zik jaw ir tur waijaga ehst.“ W i n s c h. „Gan tees; bet tak, kad stohlâ eet, behrns ne warr ta paplahni istih, — woi — ne warretu ir juhs, mihtais stohlmeister, tad to pee sawas maises arri nemt?“ Es. „Nè, mihtais draugs, nu redsu, ka juhs par dauds no mannim pagehreet. Mahziba gan mannim arri naw par wolti rohkâ nahkusi, tak to gribbu par wolti jaw doht; bet maisi arri doht, to ne spehju wifs, tik baggats jaw ne esmu.“ — Wihrs aisgahje probjam un naw wehl schodeen behrnu stohlâ atlaidis. — Woi ir tè ne warr redseht, ka laudis ne grihb behrnus stohlâ laist, kad teem jaw naw wairak jadohd, ka tik ta mihta maisite. (Zurplikkam wairak.)

Teefas fluddinaschana.

No Kulschas pagasta teefas tohp wissi tee, kam kahdas taisnas parradu prassichanas buhtu pee teem libdschimigeem saimneekem: Mescheruggaju Mahrtin Kweese un Gosalneeku Jurra Wirsin, par kurreu mantahm parradu dehl konfurse spreesta, usaizinati, diwu mehneschu starpâ, tas irr libds 16to Juhni f. g., pee schibs pagasta teefas peeteiktees un sagaidih, ko teefa pehz liffumeem spreedihs; ar to pamahzischanu, ka

tohs, kas libds tam wirtspeeminnetam terminam ne buhs peeteikuschees, wehlf wairs ne klausih, bet winneem mihschigu fluffuzeeschann uelike. To buhs wehrâ list! Kulschas pagasta teefa, tai 16. April 1851.
††† Pagasta wezzafajs Uns Kweesib. 1
Teefas stihweris Jr. Jaegermann.

Wissus tohs, kam kahdas parradu prassichanas pee tohs Dhsolumuischas Lihtschu mahjâs nomirruscha kalpa Judrik un ta nelaike seewas Annas Prihbermann atstahbas mantibas buhtu, usaizina appakschakstita pagasta teefa wisswehlf libds Imo Juhni f. g. pee schibs teefas peeteiktees un spreedumu gaidih, jo wehlfat neweenu wairs ne klausih. Dhsolumuischas pagasta teefa, tai 4to April 1851.
(L. S.) Pagasta wezzafajs J. Krubse.
(Nr. 49.) Teefas stihweris J. Stern.

No Krahna Urumuischas pagasta tohp wissi tee, kam kahdas taisnas prassichanas buhtu pee teem no mahjahm islitkeem Krohna Penkalesmuishchas saimneekem, probti:

- 1) Kristap Lappmann no Prezzeneeku mahjahm,
  - 2) Kristjahu Frizjohn no Was-Drehgehu mahjahm, un
  - 3) Uns Herrmann no Kelschu mahjahm,
- par kurreu mantahm parradu dehl konfurse spreesta, usaizinati, pee saudeschanas sawas teefas libds 30to Juhni f. g. pee schibs teefas peeteiktees un peeminnetâ terminâ sanahlt. Krohna Urumuischas pagasta teefa, tai 28to April 1851.
(L. S.) Peesehdetajs J. Weiss.
(Nr. 307.) Teefas stihweris Berg.

Zitta fluddinaschana.

Zeel-Strasdes gadda-tirgus tohp ifgaddus debbes-brauschanas deenâ turrehts, bet ne treschâ waffaras-swehtku deenâ, ka Zelgawas kalenderi irr peesimehts. 1

Uhtropes fluddinaschana.

Krohnamuischâ Friedrichluste, ne tablu no Behrsmuishchas turrehts tai 8to un 9to Mei f. g. pulksten 10to spreesch pufsdeneas uhtropi, kur prett staitamu naudu pahrdohs: bruhsha-trankus, gultas-brahnas, kufnas- un mahju-lectas, mehbeles, seenas-pulkstenuâ, audeflu, willu, dsju u. t. j. pr., kas teem pirzejeem zaur scho tohp sinnamu darrihstâ, un ka tahs peeminnetas lectas ir preesch tahs uhtropes tapart warr dabuhht pirkt un talabb pee adwokata von Sacken lunga Zelgawâ warr peeteiktees. Zelgawâ, tai 20to April 1851. 1

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas-gubernias augstas waldschanas pufses: Collegienrath v. Braunschweig, Jensor.
No. 168.